



# ACCESUL ȘI UTILIZAREA DE CĂTRE POPULAȚIE

a **T**ehnologiei **I**nformației  
și **C**omunicațiilor (TIC)

## Cuprins

GLOSAR.....	3
LISTA FIGURILOR.....	4
DEFINIȚII .....	5
INTRODUCERE .....	7
I. Integrarea și perspectivele TIC în gospodăriile casnice prin prisma dimensiunii de gen .....	8
1.1. Accesul la TIC în funcție de profilul gospodăriei/ populației .....	8
1.2. Utilizarea TIC de către populație.....	11
1.3. Accesul populației la radiou, televiziune și telefonie .....	11
II. Oportunități și potențial pentru femei și bărbați în utilizarea TIC .....	13
III. Limitări și bariere privind utilizarea TIC, cu care se confruntă femeile și bărbații .....	15
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI .....	16

## GLOSAR

AGEPI	Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală
BIM	Biroul Internațional al Muncii
BMA	Biroul Migrație și Azil
BNS	Biroul Național de Statistică
CAEM	Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei
CEDAW	Convenția cu privire la eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei
CD	Cercetare-dezvoltare
CDI	Cercetare-dezvoltare-inovare
CGE	Centrul de Guvernare Electronică
CORM	Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova
EUROSTAT	Biroul Statistic al Uniunii Europene
ILO/OIM	Organizația Internațională a Muncii
ISCED	International Standard Classification of Education
ISCO	International Standard Classification of Occupations
ITU	Uniunea Internațională a Telecomunicațiilor
MECC	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
MEI	Ministerul Economiei și Infrastructurii
MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
NACE	Statistical Classification of Economic Activities in the European Community
OECD	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
ODD	Obiectivele de Dezvoltare Durabilă
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PISA	Programul Internațional pentru Evaluarea Elevilor
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare
TIC	Tehnologia informației și comunicațiilor
UE	Uniunea Europeană
UNESCO	Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură
UN Women	Organizația Națiunilor Unite pentru egalitatea de gen și abilitarea femeilor

## LISTA FIGURILOR

Figura 1. Gradul de dotare al gospodăriilor cu calculatoare în funcție de sexul capului gospodăriilor (ultimele 12 luni), 2014-2017, %.....	9
Figura 2. Nivelul de conectare și utilizare a Internetului în funcție de sexul capului gospodăriilor (ultimele 12 luni), 2014-2017, %.....	9
Figura 3. Gradul de dotare al gospodăriilor cu calculatoare pe medii de reședință (ultimele 12 luni), 2014-2017, % .....	10
Figura 4. Gradul de dotare al gospodăriilor cu calculatoare în funcție de nivelul de bunăstare a gospodăriilor (ultimele 12 luni), 2014-2017, %.....	10
Figura 5. Gradul de dotare a gospodăriilor cu calculatoare în funcție de grupuri de vârste, 2014-2016, %.....	10
Figura 6. Gradul de dotare a gospodăriilor cu calculatoare în funcție de nivelul de educație, 2016, % .....	10
Figura 7. Disponibilitatea versus utilizarea calculatoarelor și internetului de către populație în funcție de grupuri de vârste, 2016, % .....	11
Figura 8. Accesul la telefonia fixă la domiciliu, 2012-2014, mii unități .....	12
Figura 9. Traficul telefonic și utilizatorii telefonie fixă și mobilă, 2014-2017 .....	12
Figura 10. Gradul de accesare a serviciilor publice prin internet de către femei și bărbați, 2014-2016, % .....	13
Figura 11. Instrumentele utilizate în accesarea serviciilor publice electronice de către populație, 2014-2016, % .....	14
Figura 12. Instrumentele utilizate în accesarea serviciilor publice electronice de către femei și bărbați, 2016, % .....	14

## DEFINIȚII

### Sectorul Tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC)

În conformitate cu definiția OECD, *Sectorul Tehnologiei informației și comunicațiilor (TIC)* include următoarele 12 sub-activități din Clasificatorul Statistic al Activităților Economice al Uniunii Europene (NACE, Rev.2, 2008), cu care este armonizat Clasificatorul Activităților din Economia Moldovei (CAEM Rev.2):

Sectorul TIC – total	Industria TIC	C261	Fabricarea componentelor electronice
		C262	Fabricarea calculatoarelor și a echipamentelor periferice
		C263	Fabricarea echipamentelor de comunicații
		C264	Fabricarea produselor electronice de larg consum
		C268	Fabricarea suporturilor magnetice și optice destinați înregistrărilor
	Servicii TIC	J61	Comunicații electronice
		J5820	Activități de editare a produselor software
		J62	Activități de servicii în tehnologia informației
		J631	Activități ale portalurilor web, prelucrarea datelor, administrarea paginilor web și activități conexe
		G4651	Comerț cu ridicata al calculatoarelor, echipamentelor periferice și software-ului
		G4652	Comerț cu ridicata de componente și echipamente electronice și de telecomunicații
		S951	Repararea calculatoarelor și a echipamentelor de comunicații

Sursa: Eurostat metadata: ICT Sector (isoc\_se): [http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/isoc\\_se\\_esms.htm](http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/isoc_se_esms.htm)

**Specialități STEM** – specialități în domeniul științelor exacte: Știință, Tehnologie, Inginerie și Matematică.

### Specialiștii în domeniul TIC în ocupare

**Specialiștii în domeniul TIC** sunt definiți în conformitate cu definiția Eurostat și OECD (2015), în baza Clasificării Internaționale Standard a Ocupațiilor ISCO-08, cu care este armonizat Clasificatorul ocupațiilor din Republica Moldova (CORM) (aprobat prin Ordinul Ministrului muncii, protecției sociale și familiei nr. 22 din 3 martie 2014) și include următoarele ocupații:

#### *I. Manageri TIC, profesioniști și profesioniști asociați*

#### **133 Conducători în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor**

#### **25 Specialiști în tehnologia informației și comunicațiilor**

#### **251 Analiști programatori în domeniul software**

2511 Analiști de sistem

2512 Proiectanți de software

2513 Proiectanți de sisteme web și multimedia

2514 Programatori de aplicații

2519 Analiști programatori în domeniul software neclasificați în grupele e bază anterioare

#### **252 Specialiști în baza de date și rețele**

2521 Designeri și administratori de baze de date

2522 Administratori de sistem

2523 Specialiști în rețele de calculatoare

2529 Specialiști în bazele de date și rețele neclasificați în grupele de bază anterioare

#### **35 Tehnicienii în informatică și comunicații**

#### **351 Tehnicienii pentru operațiuni în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor și pentru asigurarea suportului tehnic pentru utilizatori**

3511 Tehnicienii pentru operațiuni în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor

3512 Tehnicienii pentru asigurarea suportului tehnic pentru utilizatori

3513 Tehnicienii rețele de calculatoare și sisteme

3514 Tehnicienii web

#### **352 Tehnicienii în domeniul telecomunicațiilor și al radiodifuziunii și televiziunii**

---

3521 Tehnicienii în radiodifuziune și televiziune
3522 Tehnicienii în transporturi, poștă și telecomunicații
<i>II. Alte grupuri care implică direct producția de bunuri și servicii TIC</i>
2152 Ingineri electroniști
2153 Ingineri în domeniul telecomunicațiilor
2166 Designeri grafică și multimedia
2356 Instructori formatori în tehnologia informației
2434 Specialiști în vânzarea produselor de tehnologia informației și comunicațiilor
3114 Tehnicienii în electronică
7421 Mecanici de echipamente electronice
7422 Muncitori în tehnologia informației și comunicațiilor

---

Sursa: Eurostat metadata: ICT specialists in employment (isoc\_skslf),  
[http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/isoc\\_skslf\\_esms.htm](http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/isoc_skslf_esms.htm)

## INTRODUCERE

În conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei Naționale de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”, toate localitățile cu primării vor fi asigurate cu acces la Internet de cel puțin 30 Mbps (cel puțin un punct de prezență a rețelei de fibră optică), 85% de localități și cel puțin 60% din gospodării vor avea acces la Internet în bandă largă către anul 2020<sup>1</sup>.

În perioada 2013-2017, valorile indicatorilor de dezvoltare TIC au avut o dinamică constant pozitivă. Ratele de creștere, dar și de absorbție a noilor servicii, interesul manifestat față de acest domeniu de către tineri, oferă siguranța că Moldova are oportunități mari de dezvoltare nu doar în calitate de consumator, dar și de generator de produse TIC<sup>2</sup>.

În contextul Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 tehnologiile informaționale și informația reprezintă instrumentele principale pentru realizarea obiectivelor și atingerea țintelor dezvoltării durabile, precum și mijloace importante în abilitarea bărbaților și a femeilor în exercitarea rolurilor în societate.

Programul comun ONU „Consolidarea Sistemului Statistic Național” a susținut o serie de activități chemate să evalueze situația cu referire la femei și bărbați în domeniul TIC din diverse perspective. Astfel, în martie 2018 a fost realizată o inventariere a surselor de date disponibile în ceea ce ține de participarea femeilor și bărbaților în sectorul TIC<sup>3</sup>. Prezentul studiu reprezintă o continuitate a activităților anterioare.

**Scopul** acestei Note analitice este de a oferi un tablou complex privind accesul gospodăriilor la TIC precum și gradul de utilizare a acestora în cadrul gospodăriilor casnice din perspectiva aspectelor de gen.

Sursele de date utilizate pentru elaborarea Notei analitice sunt datele statistice oficiale publice ale Biroului Național de Statistică, cele utilizate la elaborarea Profilului Migrațional Extins, raport periodic elaborat de către Biroul Migrațiune și Azil, precum și datele sondajelor anuale realizate de către CBS-AXA ”Percepția, asimilarea și susținerea de către populație a e-Transformării Guvernării în Republica Moldova”, sondaje desfășurate la comanda Centrului de Guvernare Electronică (CGE), dar și alte informații colectate din rapoarte relevante domeniului.

Analiza accesului populației la TIC este realizată în dinamică pe perioada 2014-2017, utilizând diverse dezagregări ale datelor inclusiv în aspect de gen, în funcție de disponibilitatea datelor, pentru a scoate în evidență potențialul și provocările pe grupuri de persoane.

Această lucrare a fost realizată în cadrul Programului comun ONU „Consolidarea Sistemului Statistic Național” implementat de Biroul Național de Statistică, cu suportul UNDP și UN Women Moldova.

---

<sup>1</sup> Hotărârea Guvernului nr. 857 din 31.10.2013 cu privire la Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale “Moldova Digitală 2020”

<sup>2</sup> Raport de monitorizare a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei Naționale de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020” în anul 2017, MEI

<sup>3</sup> Raport privind inventarierea statisticii naționale pe tema participării femeilor și bărbaților în sectorul TIC, 2018, BNS/ UN WOMEN/ UNDP

## I. Integrarea și perspectivele TIC în gospodăriile casnice prin prisma dimensiunii de gen

Informatizarea societății a căpătat o amploare deosebită prin avantajele în ceea ce ține calitatea și rapiditatea accesării serviciilor necesare. În societatea contemporană educația TIC începe în familie, iar oportunitățile oferite de utilizarea calculatoarelor și Internetului în activitățile personale și profesionale, la accesarea serviciilor și achiziționarea de produse, în scopuri de comunicare și socializare, substituie mijloacele tradiționale.

Majoritatea populației în prezent utilizează diverse dispozitive electronice, precum calculatoare, telefoane mobile de tip „smart”, tablete, iar tinerii, în special, utilizează aceste instrumente permanent, în diferite scopuri, ceea ce solicită soluții tehnice în prestarea de servicii rapide și calitative.

Realizarea acțiunilor preconizate în documentele de politici conexe domeniului au contribuit la extinderea și perfecționarea serviciilor TIC, precum extinderea și dezvoltarea serviciilor Internet, radio și televiziune, de asemenea fiind oferite și servicii care să contribuie la dezvoltarea capacităților de utilizare a TIC de către populație<sup>4</sup>.

### ***1.1. Accesul la TIC în funcție de profilul gospodăriei/ populației.***

Comunicarea prin intermediul Internet-ului, a rețelelor de socializare, fiind mai accesibilă din punct de vedere a costurilor, timpului de accesare, precum și a calității comunicării, în special a contribuit la impulsivitatea dotării gospodăriilor cu calculatoare, la creșterea nivelului de acces la internet, la dezvoltarea abilităților minime de utilizare a calculatoarelor de către membrii gospodăriilor. În Moldova comunicarea prin intermediul TIC a fost stimulată și de procesele migratorii, care continuă să fie destul de pronunțate, afectând circa ¼ dintre gospodăriile casnice<sup>5</sup>. Necesitatea comunicării cu persoanele rămase acasă, implementarea tehnologiilor noi în procesul educațional, cerințele înaintate de piața muncii au stimulat investirea gospodăriilor în TIC.

Conform datelor statisticii oficiale peste jumătate dintre gospodăriile casnice în 2017 dispuneau de calculatoare (52,3%) și erau conectate și utilizau Internetul (50,7%), cu o creștere în ultimii patru ani a ambilor indicatori cu peste 10 p.p. (Figura 1).

Dinamica pozitivă a gradului de dotare cu calculatoare, precum și a conexiunii la Internet a populației este confirmată și de o serie de studii realizate de Centrul de Governare Electronică, studii anuale efectuate pentru determinarea și monitorizarea nivelului de percepție și susținere a reformei în domeniu, conștientizarea a avantajelor/ beneficiilor, asimilarea și deschiderea către asimilarea produselor de e-governare<sup>6</sup>. Aceiași creștere cu peste 10% a fost observată în 2016 în raport cu 2012,

---

<sup>4</sup> Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei Naționale de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”

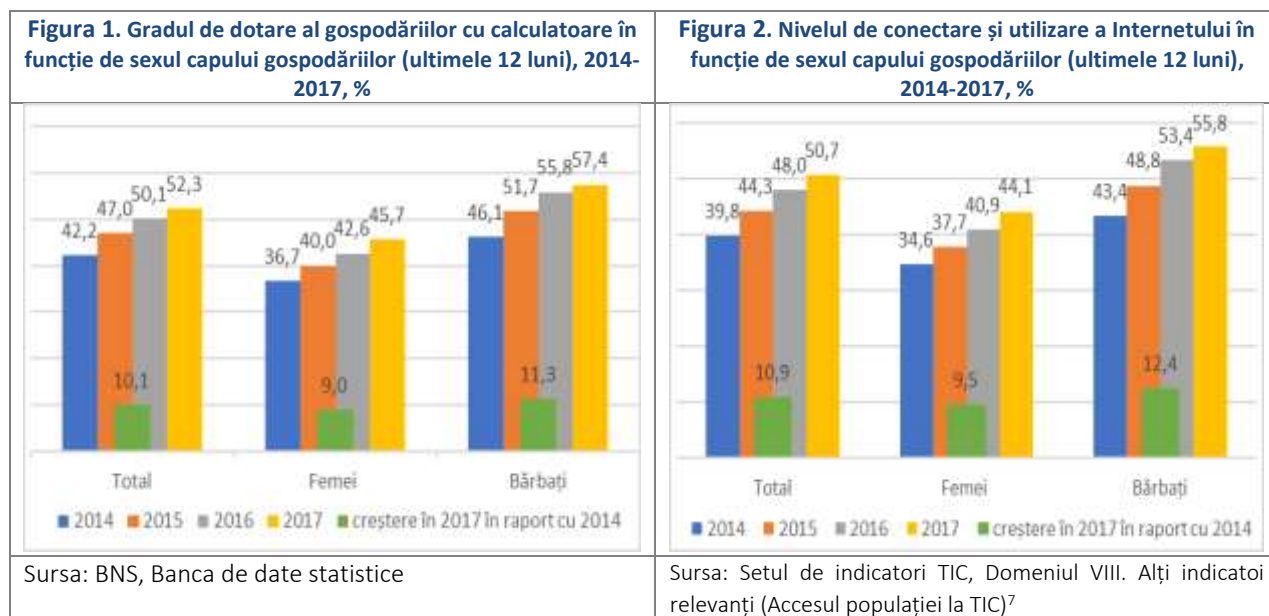
<sup>5</sup> MAI, BMA, Compendiul Statistic al Profilului Migrațional Extins al Republicii Moldova pentru anii 2014-2016, [https://mai.gov.md/sites/default/files/document/attachments/com\\_st\\_al\\_pme\\_ed\\_2017\\_final.pdf](https://mai.gov.md/sites/default/files/document/attachments/com_st_al_pme_ed_2017_final.pdf), tabelul 32

<sup>6</sup> CBS-AXA, 2013-2016, Percepția, asimilarea și susținerea de către populație a e-Transformării Governării în Republica Moldova, la comanda Centrului de Governare Electronică (CGE)



iar conform ultimului studiu (2016) printre gospodăriile care dispun de calculatoare media acestora este de 1,2 unități.

**Sunt pronunțate diferențele în aspect gender.** De menționat că gradul de dotare cu calculatoare dar și de utilizare a Internetului este mai înalt în gospodăriile conduse de bărbați (57,4% gradul de dotare cu calculatoare și 55,8% nivelul de conectare la internet) în raport cu cele conduse de femei (45,7% dotarea cu calculatoare și 44,1% conectarea la internet). De asemenea și creșterea indicatorilor respectivi în 2017 în raport cu 2014 este mai mare în cazul când capul gospodăriei este bărbat (Figura 2).

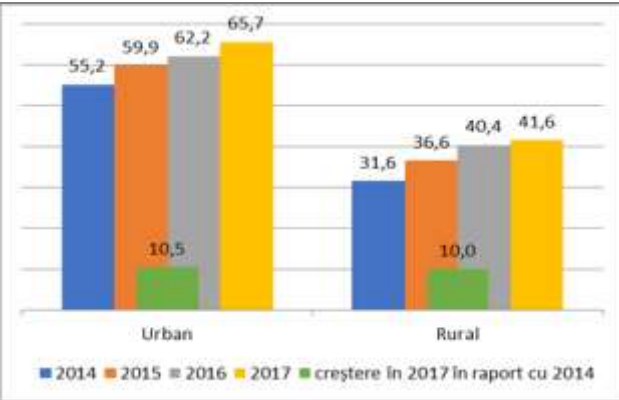


**Gradul de dotare cu calculatoare este diferit pe medii de reședință ale gospodăriilor.** În mediul urban 2 din 3 gospodării dispun de calculatoare (65,7%) depășind cu circa 24 p.p ponderea celor din mediul rural (41,6%), creșterea indicatorului în 2017 în raport cu 2013 fiind pe ambele medii aproximativ aceeași (circa 10 p.p.) (Figura 3).

**Și în funcție de nivelul de bunăstare a gospodăriilor dotarea cu calculatoare este diferită.** Distribuția pe chintile ale veniturilor gospodăriilor denotă că disponibilitatea calculatoarelor este în corelare directă cu nivelul de bunăstare. Astfel, în 2017 circa 71,5% dintre cele mai înstărite gospodării dispun de calculatoare, atunci când în cazul celor mai sărace doar 35,7% își pot permite să-l procure. Totodată, se observă că tendințele de creștere a gradului de dotare cu calculatoare în raport cu anul 2014 este mai pronunțat printre grupurile de gospodării mai sărace față de cele mai înstărite (Figura 4).

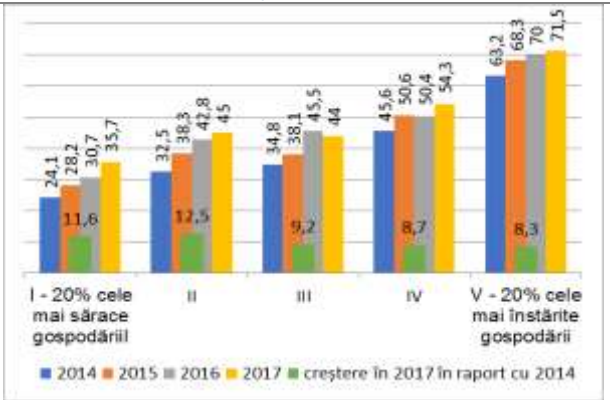
<sup>7</sup>Văileanu, C.; Bodrug-Lungu, V. (2017), "Raport privind inventarierea statisticii naționale pe tema participării femeilor și bărbaților în sectorul TIC". Activitatea desfășurată în cadrul Programului comun ONU Consolidarea Sistemului Statistic Național", cu suportul PNUD și UN Women.

**Figura 3. Gradul de dotare al gospodăriilor cu calculatoare pe medii de reședință (ultimele 12 luni), 2014-2017, %**



Sursa: BNS, Banca de date statistice

**Figura 4. Gradul de dotare al gospodăriilor cu calculatoare în funcție de nivelul de bunăstare a gospodăriilor (ultimele 12 luni), 2014-2017, %**

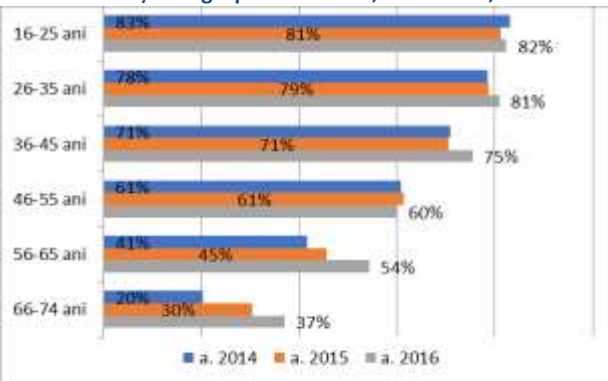


Sursa: BNS, Banca de date statistice

**Gradul de dotare al gospodăriilor cu calculatoare este corelat cu vârsta respondenților.** Disponibilitatea calculatoarelor printre vârstnici este mult mai redusă în raport cu alte grupuri de vârstă. Cel mai înalt grad de dotare a fost atestat la respondenții din categoriile de vârstă 16-25 și 26-35 ani, cel mai mic – în grupul vârstnicilor de 66-74 ani, această distribuție fiind observată pe întreaga perioadă studiată 2013-2016. În același timp, se observă o creștere semnificativă a gradului de dotare cu calculatoare printre persoanele din grupurile cu vârstă de 56 ani și mai mult, ceea ce relatează asupra creșterii nivelului de conștientizare a populației a utilității și oportunităților pe care le oferă TIC (Figura 5).

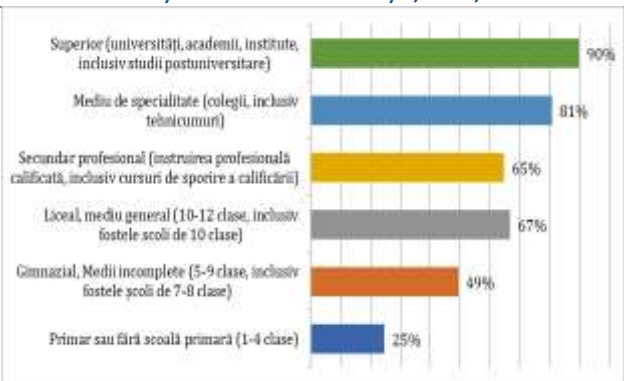
**Nivelul de educație este de asemenea important în asigurarea gospodăriilor cu calculatoare.** Aproape toate gospodăriile respondenților cu studii superioare dispun de calculatoare (90%), urmate de cele cu studii medii de specialitate (81%). Cel mai redus grad de dotare este observat printre gospodăriile celor cu nivel jos de studii (Figura 6).

**Figura 5. Gradul de dotare a gospodăriilor cu calculatoare în funcție de grupuri de vârste, 2014-2016, %**



Sursa: CBS-AXA/ Centrul de Governare Electronică

**Figura 6. Gradul de dotare a gospodăriilor cu calculatoare în funcție de nivelul de educație, 2016, %**



Sursa: CBS-AXA/ Centrul de Governare Electronică

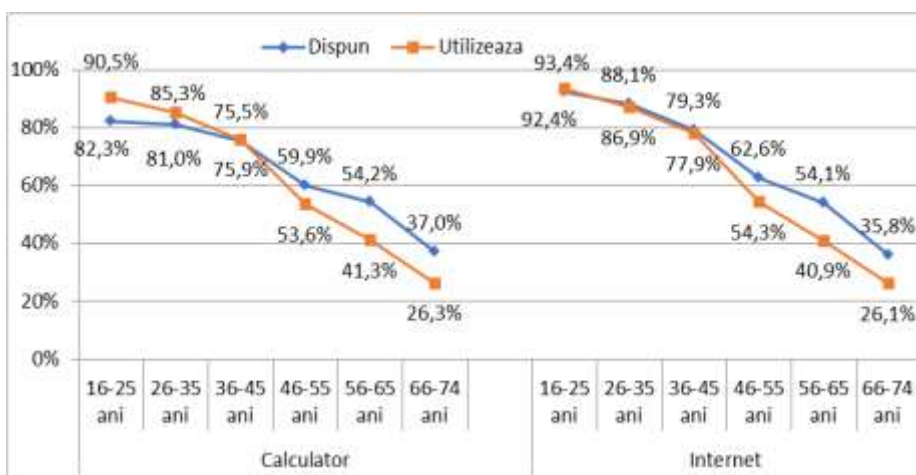
**Procurarea calculatoarelor mai rămâne a fi o provocare pentru anumite categorii de persoane.** Aceasta se referă în special la persoanele cu venituri reduse, cele din mediul rural, cu nivel jos de studii atât din motivul insuficienței veniturilor, precum și din lipsa de abilități și competențe în utilizarea acestora. Printre respondenții care nu au în gospodării calculatoare mai mult de jumătate au invocat drept motiv principal lipsa resurselor financiare pentru a-l procura, circa 28% au declarat că nu au ce face la calculator, 12% - că nu dispun de cunoștințele necesare pentru a-l utiliza. Se observă ușoare

discrepanțe privind motivele invocate în aspect de gen: femeile într-o pondere mai pronunțată au declarat lipsa resurselor financiare (53% femei față de 50% bărbați), bărbații au menționat într-o pondere mai mare că nu au ce face la calculator (27% femei în raport cu 30% bărbați)<sup>8</sup>.

### 1.2. Utilizarea TIC de către populație

Populația utilizează calculatoarele și internetul atât în gospodărie cât și în afara gospodăriei. Gradul de utilizare, ca și disponibilitatea TIC în gospodărie, este în corelare directă cu vârsta. Mai frecvent utilizează calculatorul și în afara locuinței persoanele tinere de 35 ani și mai puțin, acest fapt este observat prin ponderea mai mare a utilizării în raport cu disponibilitatea calculatoarelor în locuință. Totodată disponibilitatea și gradul de utilizare a internetului este mai înalt decât aceiași indicatori cu referire la calculator, ceea ce denotă faptul că tinerii accesează internetul și prin intermediul altor dispozitive (tabletă, telefon mobil). În ceea ce ține de grupurile de respondenți cu vârstă de 46 ani și mai mult s-a atestat că, chiar dacă există calculator în gospodărie, acesta nu este utilizat de către cei intervievați (Figura 7).

**Figura 7. Disponibilitatea versus utilizarea calculatoarelor și internetului de către populație în funcție de grupuri de vârste, 2016, %**



Sursa: CBS-AXA/ Centrul de Governare Electronică

Atât femeile cit și bărbații comunică prin intermediul calculatoarelor și internetului, accesează diverse servicii, iar principalele scopuri pentru care este utilizat internetul nu diferențiază semnificativ. Preponderent, atât bărbații cât și femeile, aproape în egală măsură, realizează discuții prin Skype, Messenger, etc. sau rețele de socializare, descarcă diverse conținuturi digitale cu scopuri de agreement sau citesc știri. Totuși unele diferențe sunt observate. Bărbații mai frecvent decât femeile descarcă soft-uri, diverse conținuturi digitale cu scopuri de agreement sau citesc știri, realizează diverse plăți pentru servicii. Femeile în ponderi mai mari în raport cu bărbații obțin informații cu referire la servicii de sănătate, activități de instruire și educație<sup>9</sup>.

### 1.3. Accesul populației la radio, televiziune și telefonie

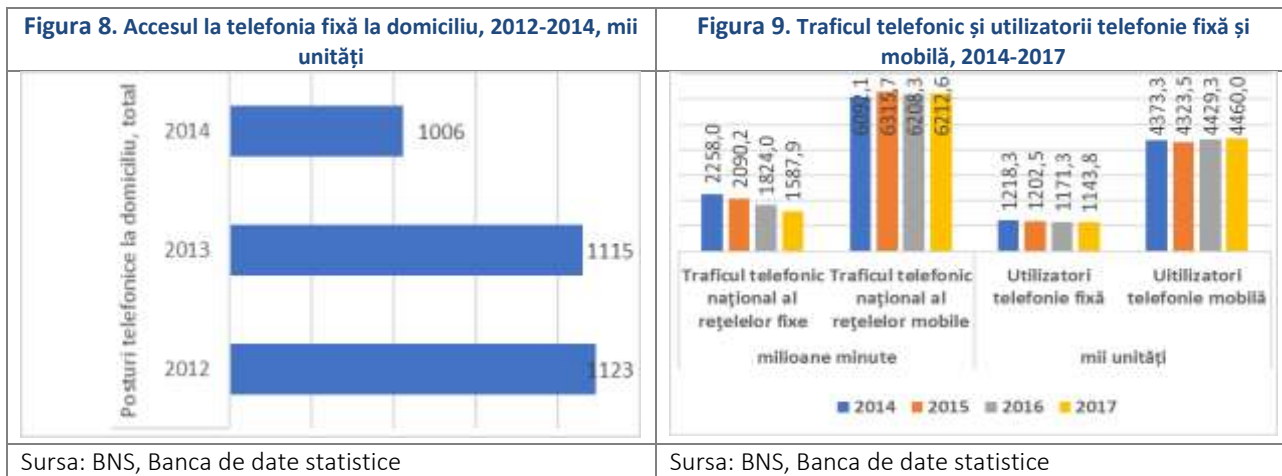
<sup>8</sup> CBS-AXA, (2016), Percepția, asimilarea și susținerea de către populație a e-Transformării Guvernării în Republica Moldova, la comanda Centrului de Governare Electronică (CGE)

<sup>9</sup> Ibidem

La etapa actuală nu sunt observate provocări substanțiale privind accesul populației la informare prin intermediul radioului și televiziunii. Datele relatează că circa 97% dintre gospodăriile populației dispun de televizoare, fără careva discrepanțe majore pe medii de reședință<sup>10</sup>.

Este îmbunătățit și accesul la sursele respective din punct de vedere tehnic. În conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020”<sup>11</sup> se preconizează o serie de măsuri în acest context, precum dezvoltarea serviciilor de comunicații și gradul de conexiune de bandă largă rapidă și ultra rapidă pe întreg teritoriul țării, respectiv și diversificarea gamei de servicii prin tranziția la televiziunea digitală terestră<sup>12</sup>. Acțiunile realizate în contextul implementării Planului de acțiuni în 2017 au asigurat cu semnal TV circa 80% din populația țării, având drept țintă către anul 2020 să asigure cu semnal 99% din populație. Aceasta ar conduce la reducerea discrepanțelor între mediul urban și rural privind accesul populației la programele TV<sup>13</sup>.

Telefonia mobilă substituie gradual telefonia fixă. Se observă că numărul posturilor telefonice la domiciliu a fost în diminuare (cu circa 10% în 2014 în raport cu 2012<sup>14</sup>) (Figura 8), iar numărul abonaților la telefonia mobilă a crescut (cu 3% în 2017 față de 2014) (Figura 9). Aceste tendințe se observă dacă analizăm în general numărul utilizatorilor de telefonie fixă și mobilă, precum și traficul telefonic național al rețelelor de telefonie fixă și mobilă. Se observă ca traficul telefonic național al rețelelor mobile este de 4 ori mai mare decât al rețelelor fixe. De asemenea, ambele grupuri de indicatori relatează asupra tendințelor de creștere de la an la an al accesului la telefonia mobilă și de descreștere a accesului la telefonia fixă (Figura 9).



<sup>10</sup> BNS, <http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/30%20Statistica%20sociala/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774>

<sup>11</sup> Hotărârea Guvernului nr. 857 din 31.10.2013 cu privire la Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale “Moldova Digitală 2020”

<sup>12</sup> Hotărârea Guvernului nr. 240 din 08.05.2015 pentru aprobarea Programului privind tranziția de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră

<sup>13</sup> MEI, Raport de monitorizare a Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei Naționale de dezvoltare a societății informaționale „Moldova Digitală 2020” în anul 2017

<sup>14</sup> BNS nu dispune de date mai recente în banca de date statistice, [http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica\\_20%20TEH\\_TEH03\\_0/TEH030400reg.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774](http://statbank.statistica.md/pxweb/pxweb/ro/40%20Statistica%20economica/40%20Statistica%20economica_20%20TEH_TEH03_0/TEH030400reg.px/?rxid=b2ff27d7-0b96-43c9-934b-42e1a2a9a774)

## II. Oportunități și potențial pentru femei și bărbați în utilizarea TIC

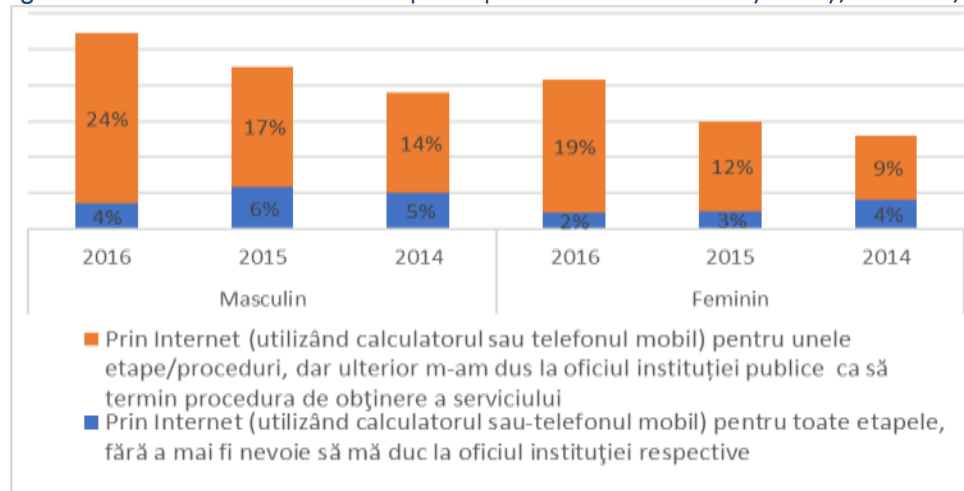
- ✓ *Competențele înalte în domeniul TIC facilitează accesul la serviciile TIC*

În societatea contemporană competențele în domeniul TIC sunt de o importanță majoră. Odată cu creșterea abilităților în utilizarea calculatorului și internetului crește potențialul intelectual al persoanelor, oferă posibilități în accesarea serviciilor disponibile online, oferă oportunități mai bune în angajare, în exercitarea eficientă a funcțiilor.

- ✓ *Gradul de accesare a serviciilor publice online este în creștere*

Cercetările în domeniu înregistrează anumite tendințe de creștere a accesului serviciilor publice disponibile online de la 9% în 2012 la 25% în 2016<sup>15</sup>. Mai frecvent sunt accesate serviciile publice de către bărbații (28% în 2016) decât de către femei (21%).

Figura 10. Gradul de accesare a serviciilor publice prin internet de către femei și bărbați, 2014-2016, %



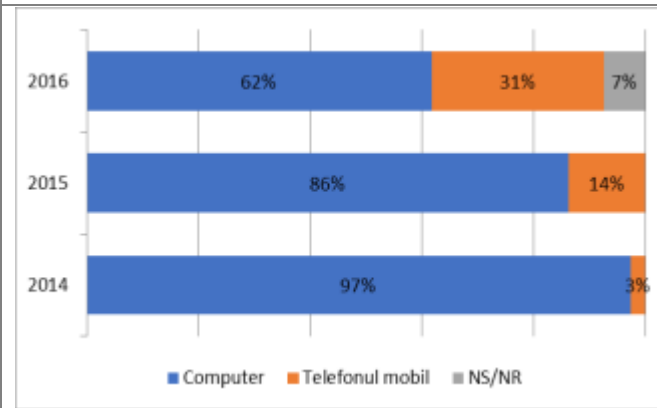
Sursa: CBS-AXA/ Centrul de Guvernare Electronică

- ✓ *Modalități și instrumente multiple de accesare (calculator, mobil, tabletă) a Internetului*

Telefoanele mobile, tabletele performante vin să înlocuiască conexiunea la internet cu utilizarea calculatorului. Se observă o reducere considerabilă a ponderii persoanelor care accesau serviciile publice cu utilizarea calculatorului (62% în 2016 în raport cu 97% în 2014) și o creștere a celor care accesau prin intermediul telefonului mobil (31% în 2016 în raport cu 3% în 2014) (Figura 8). Femeile mai frecvent decât bărbații utilizează în aceste scopuri calculatoarele (66% femei în raport cu 58% bărbați) (Figura 9).

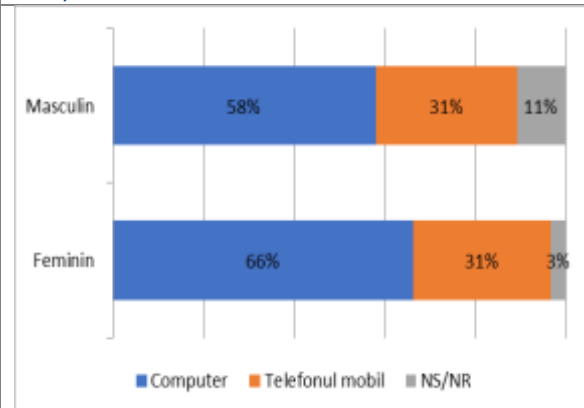
<sup>15</sup> CBS-AXA, (2016), Percepția, asimilarea și susținerea de către populație a e-Transformării Guvernării în Republica Moldova, la comanda Centrului de Guvernare Electronică (CGE)

**Figura 11. Instrumentele utilizate în accesarea serviciilor publice electronice de către populație, 2014-2016, %**



Sursa: CBS-AXA/ Centrul de Guvernare Electronică

**Figura 12. Instrumentele utilizate în accesarea serviciilor publice electronice de către femei și bărbați, 2016, %**



Sursa: CBS-AXA/ Centrul de Guvernare Electronică

### III. Limitări și bariere privind utilizarea TIC, cu care se confruntă femeile și bărbații

Tehnologiile informaționale devin tot mai populare, în special comunicarea fiind realizată prin intermediul diferitor dispozitive, precum telefon mobil, tabletă. Totodată, mai există impedimente privind utilizarea Internetului, populația se confruntă cu anumite limitări. Studiile denotă asupra barierelor în utilizarea TIC, acestea având diferite aspecte.

În primul rând este vorba de capacitățile reduse ale populației de utilizare a instrumentelor respective. Competențele limitate în utilizarea TIC restricționează comunicarea, limitează accesul la informație, la serviciile publice. Aceasta este caracteristic în special persoanelor de vârstă pensionară și pre-pensionară, care nu au avut pregătirea respectivă pe procesul de învățare și care se confruntă cu anumite rezerve în ceea ce ține de căpătarea abilităților necesare.

Pe de altă parte sunt observate bariere de ordin economic. Una dintre acestea este lipsa dispozitivelor, a calculatorului sau a telefonului mobil cu opțiunea respectivă, costurile acestora sunt încă destul de înalte (circa 60% dintre respondenți care nu dispun de acces la internet au menționat că nu dispun de calculatoare sau telefoane cu acces la internet). O altă barieră cu care se confruntă populația în acest context sunt costurile pentru Internet, care sunt considerate ca fiind destul de înalte (peste ¼ respondenți care nu sunt conectați la Internet au invocat motivul precum că internetul este prea scump, 30% dintre femei și 27% dintre bărbați).

O altă limitare este disponibilitatea conexiunii în mediul de locuire, calitatea serviciului care în unele zone se mai confruntă cu anumite dificultăți. Astfel a fost invocată lipsa posibilității de a conecta internetul, în special în mediul rural (unul din zece respondenți au menționat această problemă)<sup>16</sup>.

---

<sup>16</sup> Ibidem

## CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Tehnologia informației și comunicațiilor permite dobândirea de noi competențe și acționează ca un catalizator în furnizarea de servicii publice, cum ar fi educația, ocuparea forței de muncă, asistența medicală și serviciile financiare. Din acest punct de vedere, este important să fie asigurat accesul egal la TIC și Internet pentru toți membrii societății, pentru a evita inechitățile economice și sociale.

Utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor în societatea moldovenească a căpătat amploare. Utilizarea calculatoarelor și Internetului este în creștere. În 2017 mai mult de jumătate din gospodăriile casnice dispuneau de calculatoare (52,3%) și erau conectate și utilizau Internetul (50,7%), fiind în creștere cu 10 p.p. în ultimii patru ani. Extinderea și perfecționarea serviciilor TIC, oportunitatea de comunicare prin intermediul Internet-ului, a rețelelor de socializare la costuri mai accesibile au avut ca impact creșterea nivelului de utilizare a calculatoarelor și Internetului în societate.

Totodată, accesul la TIC și Internet nu este unul echitabil. Ponderea gospodăriilor conduse de femei care dispun de calculator și Internet este cu 11,7 p.p. mai mică decât al gospodăriilor conduse de bărbați. Mai mult ca atât, în timp diferențele se accentuează: gradul de acces la calculatoare și Internet al gospodăriilor conduse de bărbați crește cu ritmuri mai rapide decât în cazul gospodăriilor conduse de femei. Sunt evidente, de asemenea, diferențele dintre gospodăriile casnice din mediul rural și urban, la sate ponderea celor ce dispun de calculator fiind cu 24,1 p.p. mai mică decât a celor ce locuiesc în mediile urbane.

Accesul la utilitățile TIC este direct corelat cu nivelul de bunăstare, cu nivelul de educație, precum și cu prezența și nivelul de dezvoltare al infrastructurii și serviciilor TIC. Circa 71,5% din cele mai înstărite gospodării dispun de calculatoare comparativ cu 35,7% - ponderea celor mai sărace gospodării. În același timp, dispun de calculatoare circa 90% din gospodăriile persoanelor cu studii superioare și doar 25% din gospodăriile conduse de persoane cu studii primare sau fără studii.

În cazul femeilor, principalul motiv, care constrânge accesul la utilitățile TIC, este insuficiența mijloacelor financiare (53% din femeile chestionate au declarat acest motiv, comparativ cu 50% – în cazul bărbaților<sup>17</sup>). Această situație este corelată cu situația în domeniul remunerării, salariul femeilor fiind în medie cu circa 14% mai mic decât salariul bărbaților. Acest fapt înseamnă că concomitent cu eliminarea diferențelor în remunerare, problema diferențelor de acces la TIC și Internet ar putea fi rezolvată.

Scopurile utilizării TIC de către femei și bărbați se aseamănă. Atât bărbații cât și femeile realizează discuții prin Skype, Messenger, rețele de socializare descarcă diverse conținuturi digitale cu scopuri de agrement sau citesc știri. Totuși femeile sunt mai pasionate de informații cu referire la sănătate, instruire și educație, iar bărbații – de soft-uri, știri, plăți online.

---

<sup>17</sup> CBS-AXA, (2016), Percepția, asimilarea și susținerea de către populație a e-Transformării Guvernării în Republica Moldova, la comanda Centrului de Guvernare Electronică (CGE)



Educația reprezintă un factor determinant care poate influența îmbunătățirea accesului la TIC. Creșterea nivelului de educație al societății, în special, creșterea gradului de alfabetizare digitală, dezvoltarea competențelor digitale va conduce la sporirea incluziunii digitale.

Accesul la informare prin intermediul radioului și televiziunii este practic asigurat, circa 97% din gospodăriile populației dispunând de televizoare. Totuși, în acest domeniu există anumite provocări ce țin de diversificarea gamei de servicii, accesul în bandă largă și trecerea la televiziunea digitală terestră pe întreg teritoriul țării, etc. Aceste probleme sunt specifice mai mult mediului rural, iar soluționarea acestora ar conduce la reducerea discrepanțelor de acces la TIC dintre mediul urban și rural.

Telefonia mobilă se dezvoltă destul de dinamic, numărul abonaților fiind în creștere cu 3% în 2017 față de 2014. În schimb sunt în scădere serviciile de telefonie fixă, aceasta fiind substituită treptat de telefonia mobilă (traficul telefonic național al rețelelor fixe este de 4 ori mai mic decât al rețelelor mobile).

Strategia Națională de Dezvoltare a Societății Informaționale „Moldova Digitală 2020”<sup>18</sup> conține un spectru de politici menite să sporească accesul populației la TIC, inclusiv: creșterea accesului la Internet de viteză mare, tranziția la televiziunea digitală terestră, digitalizarea serviciilor publice, fortificarea capacităților populației de utilizare TIC, etc. Pe fondul implementării acestui document strategic, valorile indicatorilor de dezvoltare TIC au avut o dinamică constant pozitivă. Totuși, creșterea eficienței implementării politicilor vizate în acest document ar avea inevitabil un impact benefic sporit asupra creșterii accesului populației la TIC și ar asigura înlăturarea diferențelor dintre diverse categorii de populație.

Inechitățile dintre femei și bărbați în ceea ce privește accesul la TIC necesită a fi înlăturate. Incluziunea TIC ar permite femeilor să dispună de acces mai larg la servicii de educație, sănătate, servicii sociale, și ar contribui la independența economică a acestora. Inechitățile în acces la TIC sunt legate de veniturile mai mici obținute de femei, aceste fiind remunerate, în medie pe economie, mai puțin decât bărbații. Diminuarea ecartului salarial de gen, prin promovarea specialităților și profesiilor masculinizate în rândul femeilor, eliminarea stereotipurilor prezente în societate despre profesii și ocupații va contribui la creșterea accesului la TIC al femeilor și la eliminarea decalajului constata în acest domeniu.

---

<sup>18</sup> Hotărârea Guvernului nr. 857 din 31.10.2013 cu privire la Strategia națională de dezvoltare a societății informaționale “Moldova Digitală 2020”